Врз основа на член 55 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа („Службен весник на Република Македонија” бр. 58/00, 44/02, 82/08, 167/10, 51/11 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ 96/19 и 110/19), како и врз основа на член 50 став 6 од Законот за основно образование („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 161/2019) министерот за образование и наука донесе скратена наставна програма по наставниот предмет *Македонски јазик* за III одделение на деветгодишното основното образование за учебната 2020/21 година.

СКРАТЕНА
НАСТАВНА
ПРОГРАМА

МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА

МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК

III ОДДЕЛЕНИЕ

Септември 2020 година

ОСНОВНО ОБРАЗОВАНИЕ

1. Вовед

Скратената наставна програма по наставниот предмет Македонски јазик се базира на целите/очекуваните резултати предвидени со наставната програма за наставиот предмет што редовно се реализира согласно утврдениот наставен план.

Со скратенета програма се утврдуваат определени теми и наставни единици што треба да се реализираат за 159 наставни денови, при што се запазува предвидениот неделен фонд на часови утврден во редовната програма, односно наставникот при планирањето и реализацијата на наставните единици од скратената програма се води од целите/очекуваните резултати, определените поими, методите и активностите утврдени во редовната наставна програма.

2. Преглед на подрачја и наставни единици

Подрачја:

- ПОЧЕТНО ЧИТАЊЕ И ПИШУВАЊЕ (ЛАТИНИЦА) – 64 часа
- ЈАЗИК (ГРАМАТИКА) - 17 часа
- ЧИТАЊЕ ЛИТЕРАТУРА И ЛЕКТИРА- 71 часа
- ИЗРАЗУВАЊЕ И ТВОРЕЊЕ - 32 часа
- МЕДИУМСКА КУЛТУРА– 8 часа

Наставни единици

- ПОЧЕТНО ЧИТАЊЕ И ПИШУВАЊЕ (ЛАТИНИЦА) – 64 часа

1. Учиме латиница: Азбука (македонска кирилица и македонска латиница) Исти и слични букви: А, Е, О, Ј, К, Ќ
2. Учиме латиница: Mm и Ii
3. Учиме латиница: Nn и Ss

4. Учиме латиница: Tt и Vv
5. Учиме латиница: Вежби во читање и пишување
6. Учиме латиница: Диктат „Есен“
7. Учиме латиница: Dd и Pp
8. Учиме латиница: Вежби со изучените букви
9. Учиме латиница: Li и Uu
10. Учиме латиница: Rr и Bb
11. Учиме латиница: Вежби во препишување
12. Учиме латиница: Диктат со изучените букви
13. Учиме латиница: Gg и Zz
14. Вежби во читање на текст
15. Учиме латиница: Вежби во препишување од латиница на кирилица
16. Учиме латиница: Zz и Ss (Жж, Шш)
17. Учиме латиница: Cc и Cc (Цц, Чч)
18. Вежби во читање и пишување латиница
19. Учиме латиница: Gg и Nj nj (Ѓѓ, Њњ)
20. Вежби во читање и пишување со латиничните букви
21. Учиме латиница: Lj lj и Ff
22. Учиме латиница Вежби во препишување на текст од кирилица на латиница
23. Учиме латиница: Вежби во пишување
24. Учиме латиница: диктат
25. Учиме латиница:Hh и Dz dz
26. Учиме латиница: Dz dz
27. Учиме латиница: Читање на текстот
28. Учиме латиница: Вежби во препишување текст од кирилица на латиница
29. Учиме латиница: Македонска ракописна латиница (A, E, J, O, K, K)
30. Учиме ракописна латиница: Мм, Тт
31. Учиме ракописна латинаца: вежби со изучените букви

32. Учиме ракописна латинаца: Вежби во пишување со изучените букви
33. Учиме ракописна латиница: Ии, Вв
34. Учиме ракописна латиница: Вежби во пишување со изучените букви
35. Диктат со изучените ракописни латинични букви
36. Учиме ракописна латиница: Нн, Сс
37. Учиме ракописна латиница. Вежби во пишување со изучените латинични букви
38. Учиме ракописна латиница: Дд, Пп
39. Вежби во читање и пшување со латиничните букви
40. Учиме ракописна латиница: Уу, Лл
41. Вежби со изучените латинични букви
42. Учиме ракописна латиница: Рр и Бб
43. Вежби во читање и пишување со изучените латинични букви
44. Учиме ракописна латиница: Гг, Зз
45. Учиме ракописна латиница: Вежби во препишување од латиница ракописно на кирилица ракописно
46. Учиме ракописна латиница: Жж, Шш
47. Вежби со изучените ракописни букви
48. Диктат со изучените латинични букви
49. Учиме ракописна латиница: Цц, Ќќ
50. Вежби со изучените латинични букви
51. Учиме ракописна латиница: Ѓѓ, Њњ
52. Вежби во читање и пишување со изучените букви
53. Учиме ракописно латиница: Љљ, Фф
54. Вежби во читање и пишување со изучените букви
55. Учиме ракописна латиница: Вежби во читање и пишување
56. Учиме ракописна латиница: Хх, Ss
57. Учиме ракописна латиница: Џџ
58. Вежби во читање и пишување со латиничните букви
59. Учиме латиница: Вежби во читање

60. Учиме ракописна латиница: Вежби во препишување од латиница ракописно на кирилица ракописно
61. Учиме ракописна латиница:диктат
62. Учиме латиница: Повторуваме ракописна латиница
63. Повторување: Колку ја совладав латиницата?
64. Повторуваме латиница

- ЈАЗИК – 17 часа
    1. Реченица
    2. Општи и сопствени именки
    3. Род и број кај именките
    4. Расказни, прашални и извични реченици
    5. Потврдни и одречни реченици
    6. Видови реченици – вежби
    7. Голема буква препишување на географските поими
    8. Збор, слог, глас
    9. Граматички вежби
    10. Голма буква при пишување на сопствените имиња, презимињата и имињата на празниците
    11. Придавки
    12. Граматички вежби - именки и придавки
    13. Глаголи стр.
    14. Глаголи - вежби
    15. Броеви
    16. Текст без знаци – вежби за интерпукциски знаци
    17. Повторување на изучениот материјал од граматика

- ЧИТАЊЕ ЛИТЕРАТУРА И ЛЕКТИРА- 71 час

1. Обработка на песната (“Разбудување” или по избор)
2. Обработка на текст (“Другарство” или по избор)
3. Обработка на текст („Азбучно дрво“ или по избор)
4. Обработка на песната („Децата ве молат“ или по избор)
5. Обработка на народна приказна(„Човек се учи додека е жив“ или по избор)
6. Обработка на песна (“Книго моја” или по избор)
7. Обработка на текстот („Дрвјата паднаа од листовите“или по избор)
8. Обработка на текст(„Клупата“ или по избор)
9. Обработка на песната („Учители“ или по избор)
10. Обработка на текстот („Библиотекарот на одделението“ или по избор)
11. Обработка и драмско читање на текстот („Ајвар, или измачување на пиперките“ или по избор)
12. Обработка на песната („На 11 ти Октомври“ или по избор)
13. Обработка на текстот(„Златно срце“ или по избор)
14. Обработка на песната („Македонија“или по избор)
15. Обработка на текстот („Рози место ќотек“ или по избор)
16. Обработка на текстот („Есен во градината“ или по избор)
17. Обработка на текстот („Разговор со интерпукциските знаци“ или по избор)
18. Обработка на песната („Сакам да бидам“ или по избор)
19. Обработка на изборно литературно дело (наставникот избира од: Кифличката Мира од Оливера Ќорвезиеваж; Скокни, прескокни од Васил Мукаетов; Децата од моето училиште од Јадранка Клисарова; доктор Офболи од Корнеј Чуковски; Легенда за Марфи од Овен Колфер; Сакам книга од Александар Кујунџиски или Нешто друго од Кетрин Кејв)
20. Понатамошна обработка на изборно лектирно дело
21. Обработка на текстот („Среќен имениден“ (Редослед на настаните) или по избор)
22. Обработка на песната („Роденден“ (Покана) или по избор)
23. Обработка на текстот („Помош“ или по избор)

24. Низ страниците на („Развигор“ (вежби во изразно читање)
25. Обработка на песна („Прошетка низ Македонија“ или по избор)
26. Народни гатанки
27. Авторски гатанки
28. Обработка на задолжително литературно дело „Шеќерна приказна“ Славко Јаневски
29. Понатамошна обработка на задолжително литературно дело „Шеќерна приказна“ Славко Јаневски
30. Обработка на легенда
31. Обработка на сказна („Ѕвездени златници“ или по избор)
32. Обработка на текстот („Маѓепсникот и птиците“ или по избор)
33. Обработка на текст: („Кога часот означува дванаесет“ (лик, главен лик или по избор)
34. Обработка на текстот („Честитката на Ѓорѓи“ или по избор)
35. Понатамошна обработка на текстот („Честитката на Ѓорѓи“ или по избор)
36. Обработка на песната („Ден за желби“ (рима) или по избор)
37. Обработка на песната („Божиќ е“ или по избор)
38. Обработка на текстот („Блиски далечини“ или по избор)
39. Обработка на песна за зима по избор
40. Обработка на изборно литературно дело (наставникот избира од: Кифличката Мира од Оливера Ќорвезиеваж; Скокни, прескокни од Васил Мукаетов; Децата од моето училиште од Јадранка Клисарова; доктор Офболи од Корнеј Чуковски; Легенда за Марфи од Овен Колфер; Сакам книга од Александар Кујунџиски или Нешто друго од Кетрин Кејв)
41. Понатамошна обработка на изборно лектирно дело
42. Обработка на текстот („Расплаканото поточе“ или по избор)
43. Обработка на песна („Кокиче“ или по избор)
44. Обработка на народна приказна („Незнаел колку е богат“ или по избор)
45. Обработка на песна („Родниот јазик е бисерен ѓердан“ или по избор)
46. Обработка на басна („Гавранот и лисицата“ или по избор)
47. Читање и прераскажување басни по избор
48. Обработка на текстот („Писмо до најдобрата мајка“ или по избор)

49. Обработка на песната(„Мајка ми“ или по избор)
50. Обработка на текст („Болното дрво“ или по избор)
51. Понатамошна обработка на текстот („Болното дрво“ или по избор)
52. Обработка на драмски текст („Делови на растенијата“ или по избор)
53. Обработка на песната („Пролет“ или по избор)
54. Обработка на броенка („Пролетен повик“ или по избор)
55. Обработка на песна со хумористична содржина: „Во таа земја лагалија“ или по избор)
56. Обработа на текстот („Дрво за сите“ или по избор)
57. Поговорки
58. Обработка на народна приказна („Ластовицата и врапчето“ или по избор)
59. Обработка на басна („Тетреб и лисица“ или по избор)
60. Обработка на текстот („Чудна приказна“ или по избор)
61. Обработка на песни („Велигденска песна“ и „Велигденска или по избор)
62. Обработка на текст („Излет во природа“ или по избор)
63. Обработка на задолжително литературно дело: Басни од Езоп
64. Понатамошна обработка на задолжително литературно дело Басни од Езоп
65. Обработка на песна („Први мај“ или по избор)
66. Обработка на песна („Црна се чума зададе“ или по избор)
67. Обработка на песна („Знаците на патот“ или по избор)
68. Обработка на избор песни („Првите учители“ или по избор)
69. Обработка на песна („Езерска убавина“ или по избор)
70. Обработка на песнта („Возот на детството“ или по избор)
71. Обработка на текст („Јуни“ или по избор)

- ИЗРАЗУВАЊЕ И ТВОРЕЊЕ – 32 часа

1. Говорна вежба:„Како го поминав летниот распуст”
2. Писмено изразување: “Доживување од летниот распуст”
3. Писмена вежба: Писмено раскажување со даден почеток
4. Писмено изразување: „Му помогнав на еден дедо“
5. Вежби во изразно читање и прераскажување на народната приказна
6. Изразно рецитирање на песната („Книго моја“ или по избор)
7. Писмена изразување: Прераскажување на текстот
8. Писмено изразување:„Мојата учителка“ - опис
9. Изразно рецитирање на песната „На 11 ти Октомври“
10. Усно и писмено изразување „Што сакам да бидам кога ќе пораснам“
11. Усно и писмено изразување „Каде згрешило твоето другарче“
12. Изразување и творење: Опишуваме предмет
13. Вежби во писмено прераскажување на сказната
14. Изразување и творење: Пишување новогодишна честитка
15. Говорна и писмена вежба „Моите новогодишни желби“
16. Усно изразување: „Како го поминав зимскиот распуст?“
17. Писмена вежба - состав по низа слики
18. Усно и писмено изразување „Опис за зимата“
19. Усно и писмено изразување: Раскажување по даден почеток
20. Изразување и творење „Пишување стихотворба за кокиче“
21. Писмена вежба: Расказ по дадени зборови
22. Писмена вежба: прераскажување на басна
23. Писмено изразување: Вежби во прераскажување на текст
24. Изразување и творење: Пишувам честитка и стихови за мама
25. Вежби во драматизирање на текстот
26. Писмена вежба: Раскажување по даден почеток
27. Писмено изразување: Опишување на суштество

28. Писмена вежба: Раскажување по даден почеток „Птицата не се врати“ или по избор)
29. Изразно рецитирање на песната
30. Писмено изразување: Расказ според дадени слики
31. Изразување и творење: Состав со дадени зборови
32. Изразно рецитирање на песна

- МЕДИУМСКА КУЛТУРА– 8 часа
    1. Градска библиотека
    2. Детски печат
    3. Театар
    4. Радиоемисија и ТВ - емисија
    5. Гледање народна приказна
    6. Филм и цртан филм
    7. Гледање цртан филм
    8. Медиумска култура: Интернет

3. Дидактички препораки

Содржината на скратената наставната програма по предметот македонски јазик овозможува интегрирано и рационално планирање на наставата со предметите: англиски јазик, општество, природни науки, математика, ликовно образование и музичко образование.

Препорака за користење на годишниот фонд на часови од оваа скратена наставна програма по македонски јазик во трето одделение е: Почетно читање и пишување (латиница) – 64 часа; Јазик – 17 часа; Читање литература и лектира – 71 часа; Изразување и творење – 32 часа и Медиумска култура – 8 часа.

Планирањето на наставната програма по македонски јазик треба да биде во координација со наставниот план и програмата за овој предмет и да ги опфаќа програмските содржини на сите образовно-воспитни подрачја.

При одредувањето на бројот на часовите на предметните подрачја треба да се имаат предвид и специфичностите на условите за изведување на оваа настава во училиштето каде што работи наставникот, условите во домовите на учениците како и потребите и препораките со моменталната ситуација заради која се реализира скратената наставна програма.

Со планирањето се иам предвид респективната вредност на структурните подрачја. Исто така, треба да се уважува фактот дека на програмските содржини од предметноот подрачје, во планот за работа им се дава место и се планира времето за нивна реализација според нивната образовно-воспитна вредност во однос на програмските цели и задачи. Појдовна основа при планирањ е да бидат целите и наставната материја, а временскиот рок да зависи од нив. Пристапот кон истите од страна на наставникот треба да биде на тој начин учениците да стекнат трајни знаења кои за нив ќе бидат применливи во понатамошното школување и по завршувањето на истото.

При обработка на содржини од секое програмско подрачје добро би било да се надополнува со друго подрачје. Потребно е учениците да читаат на часовите со следење и корекција од наставникот, да се посвети внимание на правописот, раскажувањето и правоговорот. Трба да се изградат јазични компетенции и вештини кај учениците.

Во оваа скратена наставна програма изземени се наставни содржини кои се однесуваат на месец септември (обработка на текстови, песни за септември и празникот 8-септември) и избегнати се содржини кои предвидуваат групни посети (посета на театар, кино и сл.)

Наставни средства:

– учебник избран на ниво на училиштето за соодветниот предмет, одобрен од страна на министерот;

– енциклопедии, речници и сл.;

– Интернет, образовни софтвери;

– списанија - традиционално потврдени списанија за деца (одобрени списанија);

- аудио-визуелни средства и други средства во зависност од предметот

– ЦД (литературни текстови, звучни записи);

– други извори на учење во непосредната околина: споменици на културата, музеи, домови на културата, библиотеки, кина, театри, нацинални паркови (доколку тоа го овозможуваат условите) итн.

4. Норматив за наставен кадар

Скратената наставна програма по македонски јазик во трето одделенеи ја реализира наставик согласно нормативот за наставен кадар даден во редовната настава програма

Скратената наствна програма по наставниот предмет македонски јазик за основно образование ја утврди

Арх. Бр. 12-8424/212
16.09.2020

Министер за образование и наука
Мила Царовска